AMBROSINA NOVUM PLANTÆ GENUS DESCRIBENTE FERDINANDO BASSIO HORTI...

Ferdinando Bassi

Digitized by Google

Digitized by Google

AMBROSINA

CLASSIS GYNANDRIA POLYANDRIA.

CHARACTER.

CAL. SPatha monophylla, ventricoſa, cucullata, baſi convoluta, apice recurvato conveniens, & diſſepimenti cujuſdam ope duos continens loculos ſuperne inſimul communicantes, perſiſtens.
SPAD. Simpliciſſimus cylindraceus Spatha longior.
COR. Nulla.
STAM. *Filamenta* nulla. *Antheræ* ſeſſiles, numeroſiſſimæ poſtica diſſepimenti facie adnatæ. = *Nectaria* duo ſubrotunda concava ad baſim Antherarum.
PIST. *Germen* ſubrotundum. *Stylus* cylindraceus. *Stigma* obtuſum.
PER. *Capſula* ſubrotunda.
SEM. Plurima ovata nidulantia.
OBS. *Fæmineas floris partes anterior, maſculinas poſterior ſervat loculus.*

DESCRIPTIO.

RAdix perennis eſt, tuberoſa, acris, intus candida, extus ocroleuca, ſimplices albaſque undequaque demittens medullares radiculas.

Folia omnia ſunt radicalia longo ſubalbido petiolo prædita, plerumque decumbentia, ovato-oblonga, digitum circiter lata, digito longiora, viridia, nitida, aliquando nonnihil ſinuata, inodora, ſaporis primum mucilaginoſi, exinde ſubacris.

Spadix ſimpliciſſimus, cylindraceus, duos digitos plerumque longus, lineam plus minus craſſus unicum ſuſtinet florem.

Flos Spatha conſtat carnoſa, externe ex albido vireſcen-

Digitized by Google

te, intus viridiori maculiſque purpureis undique conſperſa, inferius Spatha veluti aurita eſt, & arcte conveniens, exinde in anteriore ventris facie hiat, in poſteriore cucullatam ſimulat formam, ſuperius tandem convolvitur, & in acutum recurvatum deſinit mucronem. Spathæ cavitas pariete quodam, ſeu diſſepimento tranſverſali a baſi ad medietatem ultra inſtruitur: diſſepimentum hoc carnoſum item, viride, maculiſque ſaturate purpureis donatum Spadicis quædam eſt productio, vel continuatio, atque lateribus Spathæ adnectitur: hinc ratione hujus diſsepimenti duo veluti loculi ſuperius hiantes, inſimulque communicantes intra cavitatem Spathæ obſervantur; loculus anterior, quem aurita necnon conveniens Spathæ pars circumplectitur, altero loculo depreſſior eſt, fœmineaſque protegit floris partes, Germen nimirum læve, ſubrotundum, embriones Seminum fovens plurimos, ſtylum cylindraceum, craſsum, albidum, diſsepimentum verſus incurvatum, elevantemque obtuſum ſtigma. Poſticæ diſsepimenti faciei, quæ ad poſteriorem elatioremque loculum a cucullata Spatha circumdatum pertinet, poſticæ, inquam, diſsepimenti faciei maſculinæ inhærent floris partes, Antheræ ſcilicet perexiguæ, luteæ, ac filamentis omnino deſtitutæ: Sulcus longitudinalis harum ſeſſilium Antherarum aggregatum bifariam dividit, utraque Antherarum ſeries lineis tranſverſalibus ſejungitur, ſicque in ſexdecim exiguos acervulos octo utrinque plurimæ congregantur Antheræ, quarum hæ duæ Antherarum ſeries hoc ordine diſpoſitæ veluti articulatæ videntur. Sulco intermedio, Antheriſque ſuperius inſidet Apex quidam ſaturate purpureus non nihil verſus anteriorem loculum inclinans, atque ad baſim Antherarum duo ſunt exigua nectaria ſubrotunda concava in ſubſtantia diſſepimenti exarata melleum humorem ſecernentia. Si floris Spatha arte pandatur, Piſtillum illico in conſpectum venit, Antheræ adhuc deſiderantur, namque in occulto poſteriore latent loculo: loculi tamen, ut dixi, intra cavitatem Spathæ ſuperius hiant, inſimulque communicant, minime enim loculis omnino incumbit recurvatus Spathæ Apex, ideoque Antherarum Pollen in poſteriore, elatioreque loculo ſervatum facilem habet tranſitum ad fœcundandum halitu ſuo elaſtico Piſtillum, quamvis iſtud anterior foveat, depreſſiorque loculus. Flos odore omnino caret. Pericarpium ſeu fructus Capſula eſt ſubrotunda, lævis, nidulan-

tia

Digitized by Google

tia ſemina continens plurima ante maturitatem candida, ovata; maturum vero fructum, perfectaque ſemina legere haud potui, etenim binos flores, quos Planta emiſit, cultro botanico tradidi, ut floreſcentiæ, fructificationiſque ſtructura mihi innoteſceret. Ineunte Autumno e radice erumpunt folia brevi primum petiola donata, intenſe & nitide viridia, plerumque purpureo vel croceo colore conſpurcata, ſuccreſcunt interea folia purpureum croceumve colorem ſenſim amittentia, & lætam, nitidamque conſequuntur viriditatem. Panormitanæ cujuſdam ſilvulæ incolam ab amico panormitano ex eadem ſilvula præclaram hanc obtinui Plantam, quæ meo in Frigidario ſervata vixit luxurians, floruitque Cancrum, & Aquarium percurrente ſole, elabente vere emarcuerunt folia, radix vero, ut dictum eſt, perennat.

SYNONYMA.

ARiſarum Potamogeti folio. Bocc. rar. 50. Moriſ. Hiſt. Oxon. To. 3. 544. Ray. Hiſt. Plant. To. 2. app. 1097.

Dracunculus ſive Ariſarum Potamogeti foliis. Bocc. rar. Tab. XXVI.

Ariſarum ſive Dracunculus Potamogeti foliis.
Idem foliis venis reticulatis albo-flavidis donatis.
Idem foliis reticulatis venis ſanguineis inſignitis.
Idem rugoſo folio in acutum tendente.
Idem folio duplo grandiori leni.
Idem folio duplicate minori rotundo.
} Cup. Hort. Cat. 21. & 22.

Paullus Bocconus Sicularum rerum inveſtigator profecto nemini ſecundus hanc Plantam primus detexit, obſervavitque, unicus inter Botanicos delineavit, ac deſcripſit, ſed minus recte; vagabatur tunc incerta, & quaſi ſine lege ars noſtra. Ecce Bocconi verba.

ARI-

ARISARUM POTAMOGETI FOLIO.

Radice caule maculato cum aliis Ariſari ſpeciebus congruit, at folia unciam lata, duas longa, ſubtus paulum nervoſa, & per terram ſparſa quadatenus Potomageti rotundi folii ſunt ſimilia. Flos brevior, & radii textoris inſtar apertus exili piſtillo prægnans, extremo mucronato, & hami modo adunco. Natales illi Saccæ & Panormi in Silvula Sanctæ Mariæ a Jeſu Fratrum Strictioris Obſervantiæ Sancti Franciſci.

Bocconus item hanc Plantam delineavit Tab. XXVI. apte minime tamen, eamque ſic inſcripſit. *Dracunculus ſive Ariſarum Potamogeti foliis.* Exinde tabulam, quam dedit, ſic Bocconus explicat pag. 52. *In Tab. xxvi. 1. b. radicem, folium, & florem ex longiſſimis pedicellis emittentem indicat Dracunculi Potamogeti foliis, 1. a. ejuſdem radicem plurima folia, & florem emittentem.* Franciſcus Cupanus Botanicus alter ſiculus leviſſimas hujus Plantæ varietates obſervavit, eaſque in Horto ſuo Catholico enuntiavit, quæ tamen varietates a Botanicis omnino ſunt contemnendæ, namque omnes a ſola foliorum ætate in ipſa eademque Planta oriuntur. Robertus Moriſonus in ſua Hiſtoria Oxonienſi, & Joannes Rayus in Hiſtoria Plantarum, qui Angli Botanici fortaſſe nunquam hanc conſpexerunt Plantam, de verbo ad verbum Bocconi nomenclaturam, deſcriptionemque uſurpaverunt. Verum unuſquiſque, qui noſtras colit delitias, plane videt, Plantam hanc a reliquis Plantarum generibus huc uſque inſtitutis valde diſcrepare, & miro nec non ſingulari præditam eſſe charactere, idque haud dubie minime conſtabat ex obſcura Bocconi deſcriptione, Iconeque. Inſignis hæc Planta ſyſtematicum adhuc deſiderabat botanicum ingredi Forum, ut ejus peculiaris floris ſtructura innoteſceret, novumque Plantæ genus merito conſtitueret. Fortaſſe aliquis ad Polyandriam Monogyniam demandaret Ambroſianam, at fructificationis partes tam mire ludunt in hac Planta (*), ut ad Gynandriam Polyandriam eam eſſe adſignandam nemo negare poſſit.

Am-

(*) *Singulares ſunt flores hujus claſſis, & monſtruoſam, ac inadſuetam præ ſe ferunt faciem, quod a ſitu partium fructificationis inſolito, reſpectu ad reliquas plantas, oritur. Lin. Genn. Plant.* 404.

Digitized by Google

Ambroſinam hanc dixi Plantam a Bartholomæo, & Hyacintho Ambroſino Horti publici Bononienſis Profeſſoribus, qui Botanicam Apotheoſim adhuc deſiderabant (*), quorum primus libellum de Capſicorum varietate, & Panacæam ex herbis, quæ a Sanctis denominantur, evulgavit, cujuſque cura ſummaque diligentia quatuor poſthuma volumina Ulyſſis Aldrovandi viri maxime memorabilis ſunt publici juris facta, de Quadrupedibus nempe digitatis, de Serpentibus, de Monſtris, Muſæum denique metallicum. Bartholomæus ann. 1665 ſupremum explevit diem, atque in docenda Botanica Bartholomæo Hyacinthus frater ſucceſſit, eodemque anno Hortum Studioſorum edidit. Phytologiam deinde hoc eſt de Plantis Partis primæ Tomum primum opus laboris plenum publico dedit prælo, imbecillæ valetudinis, nec non ſenectutis grave onus ipſe ſuſtinens reliqua volumina perficere non potuit. Deceſſit Hyacinthus ann. 1672, remque Herbariam Bartholomæus, & Hyacinthus fratres optimi in Gymnaſio, & Horto publico Bononienſi annos quinquaginta duo explicaverunt.

TA-

(*) *Hoc unicum & ſummum præmium laboris ſancte ſervandum, & caſte diſpenſandum ad incitamentum, & ornamentum Botanices. Linn. Phil. Bot.* 171.

Digitized by Google

TABULÆ EXPLICATIO.

Fig. 1. INtegra florens Planta, cujus flos anteriorem exhibet Spathæ hiantem faciem.

Fig. 2. Poſtica Spathæ pars cucullata.

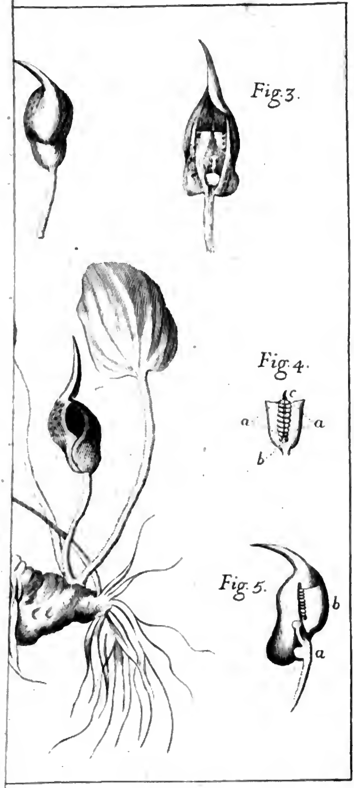
Fig. 3. Flos Spatha arte non nihil patente loculum anteriorem cum Piſtillo, & diſſepimentum tranſverſale demonſtrans.

Fig. 4. Poſtica diſſepimenti facies, cui adnatæ ſunt *a.* Antheræ, *b.* Nectaria, *c.* Apex ſulco intermedio, & Antheris inſidens.

Fig. 5. Flos tranſverſaliter ſectus, *a.* Piſtillum in Anteriore, *b.* Antheras diſſepimento inhærentes in poſteriore loculo oſtendens.

89 937438

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google